

Metsälappalaiset puhuivat saamea Kolarissakin

KYLLI-NIVAN sukujuhlasa Vaattojärvellä lauantaina puhunut kasvatustieteen tohtori **Erika Sariwaara** on vakuuttunut, että Kolarissa asuneet metsäsaamelaiset myös puhuivat saamea toisena äidinkielenään toiseen maailmansotaan saakka.

Sariwaara itse kuuluu äitinsä **Beatan** puolelta Kolarin metsäsaamelaisiin Satan ja Jaukan sukuihin sekä raitiosaamelaisuuksiin Pallockin (eli Vasaran), ja Koffelon sukuihin. Sukututkimuksen perusteella hän tietää myös sukujensa syvät juuret ylemmässä Väylänvarressa ja sen erämaajärvillä 1600-luvulta alkaen.

Hän kertoi, että hänen isoäitinsä **Jenny Satta o.s. Vaattovaara** (1903-1968) polveutuu **Nils ja Elli Jaukasta**. Heidän tyttärensä **Kirsti Jaukka** (s. 1764) avioitui Viikujärvellä Pessinkinturissa poroja paimentaneen **Lars Pallockin** (s. 1757) kanssa.

Pallock on Vasaran suvun haara. Kolmesta Vasaran veljeksestä yksi vaihtoi nimensä Pallockiksi, joka on esiintynyt myös muodossa Palopää eli saameksi Buollamoaivi.

Perimätiedon mukaan

Kylli-Nivan sukujuhla houkutteli paikalle ison joukon sukulaisia.

Jenny Satan äiti **Fanny** osasi saamenkieltä ja esimerkiksi lauloi saamenkielisiä lauluja. Jennyn isänisä oli **Juhan Erik Vaattovaara** (1841-1912), joka avioitui **Loviisa Ruokovaaran** kanssa (1841-1874). Näin ollen Erikan Jenny-mummon isomummo oli sekä isänsä että äitinsä kautta o.s. Pallock.

Sariwaara lainasi kirjailija **Emil Nervanderin** kuvausta 1800-luvun lopun Kolarista kirjassaan *Kuvalmia Lapista* (1908):

”Lappalaisperheeseen – perhe oli niin sanottuja metsälappalaisia – kuului mies **Fredrik Vilhelm**

Suikki, hänen vaimonsa, kolme tytärtä ja lisäksi poika, joka ei kuitenkaan ollut kotona. – Keskenään he puhuivat taipuisata, sointuvan kaunista äidinkieltään, mutta meidän kanssamme suomea, jota pikku tytötkin ihan rennosti rallattelivat.”

”Keskustelun kestäessä pyysin Suikin lukemaan alun Isä Meidän rukouksesta lapin kielellä. Hymyillen lausua lasketteli hän sanotusta rukouksesta lapinkielisen käännöksen ja lisäsi: ”Suunnilleen tähän tapaan sen pitäisi kuulua. Me emme saa lukea katekismusta lapin kielellä, vaan se on rippikoulussa luettava suomeksi.”

Tornionlaakson alueen raitio- ja metsäsaamelaisväestö on ollut kielenvaihdon prosessissa jo sukupolvien ajan, Sariwaara muistutti.

– Kielenvaihtoon vaikuttivat osaltaan siidajärjestelmän vähittäinen murentuminen, saamelaisten siirtyminen uudisasukkaiksi, suomalaisten uudisasukkaiden muutto heidän alueilleen, valtion nationalistiset pyrkimykset sekä myös kirkon toiminta saamen kielen kitkemiseksi.

Sariwaara viittasi **Siv Rasmussenin** tutkimukseen (2008), jonka mukaan saamen kieltä käytettiin Kolarissa aina sodan jälkeiseen aikaan asti. Sariwaara totesi yhteenvedon, että Kolarikin on ollut saamelaisten perinteisesti asuttamaa aluetta. Saamelaisuus elää vieläkin kulttuurina ja identiteettinä. Vaikka kieli on kadonnut, niin saamelaisuus ei välttämättä ole. Kielen elvytys ja esimerkiksi saamenpukujen käyttäminen ovat tapoja, joilla saamelaisuutta voidaan vahvistaa tälläkin alueella. ♦

Nivan sukukirjasta kolme uutta osaa

KYLLI-NIVAN sukujuhlilla Vaattojärven julkaistiin kolme uutta Nivan sukukirjan osaa, osat 4, 5 ja 6. Kylli-Nivan sukukirjojen sarja on tiittävästi laajin pohjoisen Suomen ja kalotin suvuista. Siitä on nyt julkaistu viisi osaa, joissa on yhteensä 4 000 sivua. Sukukirjoissa on luetteloitu kaikkiaan yli 70 000 sukun kuuluvaa.

Osa 4 sisältää **Juho Juhonpoika Nivan** (s. 1747) Vaattojärven sukuhaaran yhteisen historian sekä runsaasti Venejärven Nenämaiden muisteluksia sekä sukutaulut **Esteri Kemi** ja **Juho Erkki Salomoninpoika Nenämaan** jälkeläisistä.

Osa 5 sisältää loput **Salomon Nivan** jälkeläisistä eli Kaulirannan ja Konttajärven sukuhaarat sekä Pasman kanssa yhteiset sukuhaarat Edv Pasman, Kittilän Pasmat, Mooses Nivan.

Osa 6 sisältää kaikki Kolarin Vaattovaarat sekä Pasman kanssa yhteiset sukuhaarat Hakso, Vanhatalo, Liikamaa, yhteensä 832 sivua.

Sukututkimusta tekee **Esko Orajärvi**, joka kutsuttiin sukukokouksessa sukuseuran kunniajäseneksi. Sukukirjojen sarjaa toimittaa **Tuomo Kortemiemi**. ♦

Esko Orajärvi on koontanut Kylli-Nivan suvun jäseniä ja tietoja kirjoihin ja kansiin. Hänet kutsuttiin sukuseuran kunniajäseneksi.

Tohtori Erika Sariwaara keskusteli sukujuhlassa toisen tohtorin, joensuussa asuvan dosentti Petri Vaattovaaran (oik.) ja Ruotsissa asuvan Tuomas Waattovaaran kanssa.